



เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การจัดตั้งและการประกอบกิจการแข่งขันภายใต้รัฐธรรมนูญเพื่อ
ให้บริการธุรกิจขนส่งของ
บริษัท ไปรษณีย์ไทยดิสทริบิวชั่น จำกัด
ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ

จัดทำโดย นางนิตชา ชีวะพฤกษ์

รหัส ๖๑๐๖๑๗

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๖
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

การจัดตั้งและการประกอบกิจการแข่งขันภายใต้รัฐธรรมนูญเพื่อให้บริการธุรกิจ ขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทยดิสทริบิวชัน จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของ รัฐวิสาหกิจ

นางนิตชา ชีวะพฤษช์^๑

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นนิติบุคคลจดทะเบียนประเภทบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จัดตั้งขึ้นเนื่องจากการแปรสภาพจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามมติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒^๒ ดำเนินกิจการในรูปแบบบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานโดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท ดำเนินกิจการภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันคือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๔/ว(ล)๑๐๐๘๗ ลว. ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เรื่อง การแปลงสภาพการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยโอนกิจการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการไปรษณีย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยไปให้แก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณในปัจจุบัน^๓

^๑ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการบริษัท เนเจอร์ เบสท์ฟู้ด จำกัด

^๒ พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปลี่ยนทุนรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นและจัดตั้งบริษัทแล้ว ให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี จดทะเบียนบริษัทนั้นตามรายละเอียดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมใดๆ อันเกี่ยวแก่การนั้น

ให้หุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งเป็นหุ้นที่มีการชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว และให้กระทรวงการคลังถือหุ้นดังกล่าวไว้ทั้งหมด

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งมิให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพและการจัดตั้งบริษัทมาใช้บังคับ

เมื่อมีการจดทะเบียนบริษัทตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้การดำเนินการของบริษัทเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ และให้รายการต่างๆ เกี่ยวกับบริษัทที่ได้จดทะเบียนไว้มีผลบังคับใช้ได้ต่อไป จนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

^๓ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒

มาตรา ๔ “รัฐวิสาหกิจ” (ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการไปรษณีย์รวมทั้งธุรกิจและกิจการที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน หรือที่เกี่ยวข้อง หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์ ทั้งในประเทศ ระหว่างประเทศและนอกประเทศ ซึ่งเพื่อประโยชน์แห่งวัตถุประสงค์นี้ กิจการไปรษณีย์หมายความรวมถึงบริการไปรษณีย์ คือ บริการที่บริษัทดำเนินการรับฝากข่าวสาร เอกสาร และสิ่งของจากบุคคลหนึ่งภายในประเทศ และระหว่างประเทศโดยทางไปรษณีย์หรือวิธีการสื่อสารอื่น รวมทั้งบริการที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน^๔ เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีสิทธิขาดที่จะจัดการไปรษณีย์และตั้งที่ทำการไปรษณีย์ภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๕ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗^๕ มีหน้าที่ดำเนินการให้บริการธุรกิจไปรษณีย์และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์ ซึ่งการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์จำเป็นต้องจัดจ้างผู้ขนส่งเอกชนเพื่อดำเนินการขนส่งทำให้มีค่าใช้จ่ายและต้นทุนที่สูงขึ้น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงมีนโยบายจัดตั้งบริษัทย่อยในเครือเพื่อรองรับการดำเนินกิจการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และบริหารคลังสินค้า คือ บริษัท ไปรษณีย์ไทยดิสทริบิวชั่น จำกัด

เมื่อบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจดำเนินการจัดตั้งบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือจึงถือได้ว่าเป็นการลงทุนของรัฐวิสาหกิจจึงต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ปัจจุบันคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๐) ซึ่งกำหนดให้รัฐวิสาหกิจจัดทำงบลงทุนเสนอคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเสียก่อน^๖ และการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมงบลงทุนที่ได้รับอนุมัติแล้วนั้นจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่ จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วแต่กรณี^๗

^๔ วัตถุประสงค์การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัทของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ออกให้ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐

^๕ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๕ รัฐบาลทรงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิขาดที่จะจัดการไปรษณีย์ และตั้งที่ทำการไปรษณีย์ภายในราชอาณาจักร

^๖ ระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ถูกยกเลิกโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ๒๕๕๐)

ข้อ ๔. ให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งจัดทำงบลงทุนเต็มตามโครงการและงบลงทุนประจำปีตามแบบและวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้ต่อไป งบลงทุนเต็มตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบแล้วนั้น ถ้าหากจะมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของโครงการแต่อย่างใด ก็ให้เสนอคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา ก่อน หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใดก็ให้เสนอมาในงบลงทุนประจำปีด้วย ให้รัฐวิสาหกิจเสนองบลงทุนและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของกระทรวงเจ้าสังกัด ส่วนในกรณีงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจประเภทที่มีกฎหมายบัญญัติให้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีนั้น ให้รัฐวิสาหกิจเสนองบลงทุนและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

^๗ อ้างถึงแล้วใน ๔,

ซึ่งการจัดตั้งบริษัทย่อยในเครือรัฐวิสาหกิจนั้นจำเป็นต้องดำเนินการตามรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนดในหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ ตามบันทึกถวญมากของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ที่ กค ๐๘๐๕/ว.๗ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๑ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ^{๔๓} ซึ่งต้องนำเสนอคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจและคณะรัฐมนตรีตามลำดับ โดยคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจมีข้อสังเกตในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทในเครือเพื่อดำเนินธุรกิจดังกล่าวว่าจะถือเป็นการประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนอันเป็นการขัดต่อมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๘๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “มาตรา ๘๔ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค ฯลฯ

บริษัท ไพรซิเนียไทย จำกัด พิจารณาเห็นควรจัดตั้งบริษัท ไพรซิเนียไทยดิสทริบิวชัน จำกัด ขึ้นเพื่อรองรับการให้บริการผ่านระบบไพรซิเนียของ บริษัท ไพรซิเนียไทย จำกัด ในส่วนการขนส่งไพรซิเนียภัณฑ์และสิ่งของ และเพื่อประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ในลักษณะการให้บริการรับช่วงขนส่งกระจายสินค้าครบวงจร ซึ่งงานของบริษัทในเครืออื่น เป็นไปเพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบงานบางส่วนของบริษัท ไพรซิเนียไทย จำกัด มิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการแข่งขันกับเอกชนเนื่องจากเป็นการให้บริการเฉพาะราย หรือแม้หากมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนก็เข้าลักษณะที่เป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๔(๑) เนื่องจากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลในสังกัดกระทรวงการคลัง เห็นว่าในประเด็นข้อกฎหมายนี้เห็นควรหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นอีกทางหนึ่งเพื่อหาข้อยุติ บริษัท ไพรซิเนียไทย จำกัด จึงมีบันทึกหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังกล่าว และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อหารือ

ข้อ ๑๓. การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมงบลงทุน นอกจากที่กล่าวในข้อ ๙., ๑๐. และ๑๑. จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วแต่กรณี ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบอำนาจไว้

^{๔๓} หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ

ข้อ ๒.๑.๑ การขออนุมัติจัดตั้ง/ร่วมทุนบริษัทในเครือ

รัฐวิสาหกิจแม่ที่มีความประสงค์จะจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือ

ข้อ ๑ โดยดำเนินการจัดทำข้อมูลตามข้อ ๒.๒ และนำเสนอกระทรวงเจ้าสังกัด เพื่อนำเสนอคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) และคณะรัฐมนตรีตามลำดับ ทั้งนี้ กรณีการจัดตั้ง/ร่วมทุนมีรัฐวิสาหกิจร่วมถือหุ้นเกินกว่า ๑ แห่ง ให้รัฐวิสาหกิจแม่ของรัฐวิสาหกิจที่มีสัดส่วนของทุนสูงที่สุดเป็นผู้เสนอ

ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วมีข้อวินิจฉัยโดยเห็นว่า^๔ มาตรา ๘๔ ของรัฐธรรมนูญนั้นบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด โดยรัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่การประกอบกิจการนั้นมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือเป็นการจัดให้มีสาธารณูปโภค จึงต้องพิจารณาว่าการประกอบกิจการดังกล่าวมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนหรือไม่ และถ้าเป็น จะถือเป็นการประกอบกิจการที่ได้รับการยกเว้นตามบทบัญญัติดังกล่าวหรือไม่ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ข้อเสนอจัดตั้งบริษัทในเครือของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ระบุให้บริษัทมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการโลจิสติกส์แบ่งได้ ๒ ส่วนคือ (๑)รองรับการให้บริการผ่านระบบไปรษณีย์ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในส่วนการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และสิ่งของ จากเดิมที่จ้างเหมาเอกชน มาเป็นจ้างบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นเป็นผู้ขนส่งแทน และ (๒) ประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ในลักษณะการให้บริการรับช่วงขนส่งกระจายสินค้าครบวงจรโดยคิดค่าบริการตามระวางบรรทุกที่ถูกค่าธรรมเนียมและเป็นไปตามเงื่อนไขการดำเนินการพิเศษตามตกลงกัน จึงเห็นได้ว่าการประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ดังกล่าว เป็นการประกอบกิจการด้านการขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีภาคเอกชนประกอบกิจการและมีการแข่งขันกันอย่างเสรีอยู่แล้ว รัฐจึงไม่จำเป็นต้องประกอบกิจการด้านนี้อีก ดังนั้นการประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้น จึงเป็นการประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนตามมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

ส่วนในประเด็นที่ว่า การประกอบกิจการของบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้น เป็นกิจการตามบทยกเว้นในมาตรา ๘๔(๑) หรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยว่า กิจการในส่วนการรับจ้างขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และสิ่งของถือเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์กับการประกอบกิจการไปรษณีย์ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อันถือเป็นการจัดให้มีสาธารณูปโภค และอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงสามารถจัดตั้งบริษัทขึ้นเพื่อประกอบกิจการในส่วนนี้ได้ แต่สำหรับวัตถุประสงค์อีกส่วนหนึ่งที่มุ่งประกอบธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อสร้างรายได้ใหม่ให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น เป็นกิจการที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการไปรษณีย์ อันจะถือได้ว่าอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญ และมีได้เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม แต่เป็นการประกอบกิจการที่มุ่งเน้นการประกอบธุรกิจเป็นหลัก จึงเป็นการขัดต่อมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกตว่า หากการประกอบกิจการ

^๔ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๔๐๕/๒๕๕๖ เรื่อง การจัดตั้งบริษัทในเครือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์

ขนส่งและโลจิสติกส์ที่จะจัดตั้งขึ้น เป็นการประกอบกิจการที่ได้มุ่งเน้นการประกอบธุรกิจเพื่อสร้างฐานรายได้ใหม่ให้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แต่เป็นการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการไปรษณีย์ โดยเป็นการใช้ทรัพย์สินที่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ในการให้บริการไปรษณีย์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบกิจการดังกล่าวนั้นเป็นการช่วยลดต้นทุนการให้บริการไปรษณีย์ ซึ่งประชาชนผู้ใช้บริการจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงแล้ว การประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีลักษณะการดำเนินการดังกล่าว ก็อยู่ในข่ายที่จะถือได้ว่าเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการไปรษณีย์อันเป็นการจัดให้มีสาธารณูปโภคและอยู่ในข่ายที่จะได้รับยกเว้นตามมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญได้

ผลแห่งคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาข้างต้น นำไปสู่การผ่านความเห็นชอบของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในขณะนั้น (ปัจจุบันคือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) เสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบอนุมัติให้จัดตั้งบริษัทในเครือของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้แก่ บริษัท ไปรษณีย์ไทยดิสทริบิวชัน จำกัด (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด.ดบ.) โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประเภทบริษัทจำกัดโดยมี บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ถือหุ้นทั้งหมด จึงมีลักษณะเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณในปัจจุบัน^{๑๐} เช่นเดียวกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

จากคำวินิจฉัยข้างต้นจึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้มีส่วนได้เสียหรือได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวจะสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่นั้น จึงต้องพิจารณาสภาพบังคับทางกฎหมายของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาเสียก่อนว่า มีสภาพบังคับมากน้อยเพียงใด ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา ๖๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ให้ความเห็นหรือปฏิบัติงานอื่นอันเกี่ยวกับกฎหมายให้แก่หน่วยงานของรัฐ หรือตามที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันระหว่างประเทศร้องขอ^{๑๑} ประกอบ ข้อ ๒ ของกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๐} อ้างถึงแล้วใน ๒, มาตรา ๔ “รัฐวิสาหกิจ” (ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ/หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

^{๑๑} พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๖๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๔) ให้ความเห็นหรือปฏิบัติงานอื่นอันเกี่ยวกับกฎหมายให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือตามที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันระหว่างประเทศร้องขอ

มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมาย การใช้กฎหมายและการพัฒนากฎหมายให้ถูกต้อง สร้างความเป็นธรรมและส่งเสริมการพัฒนาประเทศและประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย รวมทั้งกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมายแก่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐด้วย^{๑๒} จะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหน้าที่เพียงเสนอให้ความเห็นหรือให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐ โดยมีได้มีบทบัญญัติกฎหมายใดกำหนดให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลบังคับผูกพันหน่วยงานของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด และคำวินิจฉัยของฝ่ายบริหารจะถือเป็นที่สุดไม่อาจโต้แย้งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นที่สุดแล้วเท่านั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติกฎหมายอื่นใดกำหนดให้คำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาถือเป็นที่สุด จึงไม่อาจถือได้ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังกล่าวเป็นที่สุดแล้ว ดังนี้ จึงไม่ตัดสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียหรือคู่กรณีในการยกข้อพิพาทให้หน่วยงานฝ่ายตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดต่อไปได้ หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลผู้ได้รับผลกระทบจึงสามารถยกข้อพิพาทอันเกิดจากคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขึ้นใช้สิทธิทางศาลได้ต่อไป จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่าข้อขัดแย้งอันเกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวนั้นสามารถยกขึ้นเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้หรือไม่นั้น ต้องคำนึง

^{๑๒} กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๒. ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมาย การใช้กฎหมายและการพัฒนากฎหมายให้ถูกต้อง สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมการพัฒนาประเทศและประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาและจัดทำร่างกฎหมายตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และพิจารณาเสนอความเห็นให้มีการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐในการจัดทำร่างกฎหมาย
- (๒) ให้ความเห็นทางกฎหมายแก่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ประสานงานด้านการนิติบัญญัติ โดยการตรวจสอบดูแลงานด้านกฎหมายของประเทศและแก้ไขข้อขัดข้องในการเสนอกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลืองานด้านกฎหมายในชั้นรัฐสภา
- (๔) จัดทำคำแปลกฎหมาย ให้ความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการกู้เงิน และให้คำปรึกษาหรือปฏิบัติงานอื่นอันเกี่ยวกับกฎหมายให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือตามที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันระหว่างประเทศร้องขอ
- (๕) วิจัยและพัฒนากฎหมาย โดยตรวจสอบสภาพปัญหาของประเทศและของสังคม แล้วทำการศึกษาวิจัยเพื่อเสนอร่างกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมายเดิม
- (๖) พัฒนาหลักกฎหมายปกครองเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งรับผิดชอบกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- (๗) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้วให้บริการค้นคว้าแก่รัฐบาล รัฐสภา หน่วยงานของรัฐและประชาชน
- (๘) ดำเนินการพัฒนานักกฎหมายภาครัฐเพื่อให้ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชน
- (๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กรอบอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๑๓} มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า ประกอบ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลให้ใช้ระบบไต่สวน โดยศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยคดีดังที่ปรากฏในหมวด ๒ อำนาจศาล ข้อ ๑๗. กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

- (๑) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือขัดกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครอง ตามมาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญ
- (๒) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลหรือพรรคการเมืองใดใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยถึงความสิ้นสุดลงของสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑
- (๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า คำร้องคัดค้านมติพรรคการเมืองที่ให้ตนพ้นจากตำแหน่งนั้นขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ หรือขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- (๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ตามมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญ
- (๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัย ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่ามติดังกล่าวอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ
- (๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้วแต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีข้อความขัดหรือ

^{๑๓} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๕๕

- (๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือคณะกรรมการ มีการเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าใดนทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา ๑๖๘ วรรคเจ็ดของรัฐธรรมนูญ
- (๑๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๘๒ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๑) คดีที่ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า การตราพระราชกำหนดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๒) คดีที่ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๓) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร จะใช้บังคับแก่คดีใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๔) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องขอของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๕) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป
- (๑๖) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้าม ตามมาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญ

- (๑๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคการเมืองที่ถือว่ากระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๘) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๔๕(๑) ของรัฐธรรมนูญ
- (๑๙) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ
- (๒๐) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเห็นและคำวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมิเจตนารมณ์มุ่งวินิจฉัยถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” นั้น ได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญวางแนวทางวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวไว้ว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติความหมายของคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตราต่างๆ จะเห็นว่ามี การแบ่งแยกความหมายของ “กฎหมาย” ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่ฝ่ายบริหารตราขึ้นตามกระบวนการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ได้แก่ พระราชกำหนดตามมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ และพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๐ วรรคห้า โดยที่กฎหมายเหล่านั้นตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ แต่จะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประเภทที่สอง กฎ ข้อบังคับ และพระราชกฤษฎีกานอกจากที่จัดอยู่ในประเภทที่หนึ่ง ที่ฝ่ายบริหารหรือองค์กรของรัฐออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย เช่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่นและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงต้อง

อยู่ภายในขอบเขตอำนาจที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่บท กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กฎ ข้อบังคับ และพระราชกฤษฎีกานั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายแม่บท และจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖^{๑๔} มาตรา ๕๗^{๑๕} มาตรา ๖๔^{๑๖} และมาตรา ๒๐๐ (๒)^{๑๗} บัญญัติถึง “กฎหมาย” “กฎ” และ “ข้อบังคับ” คือ กฎหมายทั้งสองประเภทตามที่กล่าวมาข้างต้น ในขณะที่มาตรา ๒๖๔^{๑๘} บัญญัติเฉพาะ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” เพียงอย่างเดียว จึงอนุมานได้ว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์จำกัดขอบเขตของมาตรา ๒๖๔ ไว้เฉพาะกรณีที่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” มีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น ฉะนั้น สิ่งที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ เป็นกฎหมายประเภทที่หนึ่งตามที่กล่าวข้างต้น มาตรา ๒๖๔ มิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยว่า “กฎ” “ข้อบังคับ” หรือ “พระราชกฤษฎีกา” ซึ่งเป็นกฎหมายประเภทที่สองขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น^{๑๙} ซึ่งในคำวินิจฉัยดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญยังได้อ้างถึงการวินิจฉัยเกี่ยวกับคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ในคำวินิจฉัยอื่นของศาลรัฐธรรมนูญ เช่น

^{๑๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้

^{๑๕} อ้างถึงแล้วใน ๑๓,

มาตรา ๕๗ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มืองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

^{๑๖} อ้างถึงแล้วใน ๑๓,

มาตรา ๖๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

^{๑๗} อ้างถึงแล้วใน ๑๓,

มาตรา ๒๐๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
(๒) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

^{๑๘} อ้างถึงแล้วใน ๑๓,

มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว

^{๑๙} คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๕๔

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ออก โดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ประกาศนาคกรแห่งประเทศไทย เป็นการออก ข้อกำหนด โดยผู้ว่าการ ธานาคกรแห่งประเทศไทย ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลัง อาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติ การธานาคกรพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติ การธานาคกร พณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ให้อำนาจไว้และมีผลใช้บังคับได้ เท่าที่อยู่ในขอบเขตอำนาจที่ พระราชบัญญัติให้อำนาจไว้ มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ นอกจากนี้ ยังได้ วินิจฉัยว่า ประกาศของธานาคกรพาณิชย์ มิใช่ประกาศของทางราชการ และไม่ใช่วินิจฉัยแห่งกฎหมาย ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยให้ได้ ซึ่ง ต่อมาได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๒ ที่ ๙/๒๕๔๒ ที่ ๑๐/๒๕๔๒ ที่ ๑๒-๓๕/๒๕๔๒ ที่ ๓๘-๔๐/๒๕๔๒ ที่ ๔๑/๒๕๔๒ และที่ ๔๒-๔๓/๒๕๔๒ วินิจฉัยว่า ประกาศของธานาคกรพาณิชย์ และประกาศนาคกรแห่ง ประเทศไทย มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจ นิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมาย ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำวินิจฉัยที่ ๑๔-๑๕/๒๕๔๓ และที่ ๑๖ - ๑๙/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ วินิจฉัย ว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับได้ภายในขอบเขตที่ พระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจไว้และคำสั่งดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็น บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔

คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า ระเบียบ คณะกรรมการ การเลือกตั้ง มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามความหมาย ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ซึ่งจากแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออก โดยพระราชบัญญัติเฉพาะ มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่มีลักษณะเป็นบทบัญญัติแห่ง กฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ (เทียบได้กับมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และ มาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐) ดังนี้ จึงเทียบเคียงกับคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นคำ วินิจฉัยของฝ่ายบริหารและมีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ มิได้มีลักษณะเป็นบทบัญญัติแห่ง กฎหมายตามแนววินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอันจะอยู่ในอำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน (มีนาคม ๒๕๖๑) ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ออกตามความในมาตรา ๒๑๐(๓) ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันดังกล่าวเป็นต้นไป โดยในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้

- (๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ
- (๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๔) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
- (๕) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
- (๗) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (๘) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
- (๙) คดีเกี่ยวกับความสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี
- (๑๐) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
- (๑๑) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- (๑๒) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
- (๑๓) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

โดยจะเห็นได้ว่าในมาตรา ๗(๑๑) ระบุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าวนี้ มิได้จำกัดเฉพาะกรณีการวินิจฉัย “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่รวมถึงกรณีที่ “การกระทำ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและมีผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพเนื่องจากการกระทำดังกล่าว ตามเงื่อนไขการเสนอคดีที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๓ การพิจารณา ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งตาม

มาตรา ๔๖^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว กำหนดให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจเสียหาย ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗(๑๑) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่รู้หรือควรรู้ถึงการละเมิดนั้น และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ถูกละเมิดจึงมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้ เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๔๘^{๒๑} ซึ่งมาตรา ๔๖ กำหนดให้นำมาตรา ๔๘ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ดังนั้น หากผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความเสียหาย หรืออาจได้รับความเสียหายตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อันเนื่องมาจากคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากรณีที่วินิจฉัยว่าการจัดตั้งบริษัทในเครือของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อประกอบกิจการขนส่งและโลจิสติกส์และไปรษณีย์ภัณฑ์ เป็นการประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนตามมาตรา ๘๔(๑) ของ

^{๒๐} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง

ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

^{๒๑} อ้างถึงแล้วใน ๑๙,

มาตรา ๔๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้องโดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าวผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๔๖ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๖ นี้ด้วยโดยอนุโลม

รัฐธรรมนูญ แต่ถือเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์กับการประกอบกิจการไปรษณีย์ของ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด อันถือเป็นการจัดให้มีสาธารณูปโภค และอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๔(๑) ของรัฐธรรมนูญ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงสามารถจัดตั้งบริษัทในเครือได้ โดยหากผู้ถูกละเมิดสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก็สามารถนำสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังที่กล่าวมาแล้วได้ โดยไม่ถูกจำกัดสิทธิในการเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความยืดหยุ่นและขยายการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกละเมิดให้มีต้องจำกัดอยู่เพียงบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น



บรรณานุกรม

จีระ พุ่มพวง, ๒๕๔๒, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.

๒๕๔๒,[Online],

Available:http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_๐๐๙.htm [๒๐๑๘, March ๓]. (สารสนเทศจาก World Wide Web)

ดร.บรรเจิด ลิงคะเนติ, ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาลปกครองกับองค์กรตาม

รัฐธรรมนูญ[Online], Available:<http://publiclaw.net/publaw/view.aspx?id=๑๓๒>

[๒๐๑๘, February ๒] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

ไทยรัฐออนไลน์, มติ กนร.เห็นชอบไปรษณีย์ไทยตั้งบริษัทลูก [Online], Available:

<https://thairath.co.th/content/๓๖๕๑๗๔>

[๒๐๑๘, March ๑๔] (สารสนเทศจาก World Wide Web)



